

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVIII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 5-6/ Березень 2017 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Чільні представники СУР – перед Пам'ятником Шевченку в м. Лугожі

У номері:

- Міжнародний день рідної мови ▶ стор. 2
- Акція-флешмоб «Тризуб – це Україна» ▶ стор. 3
- День народження добродійної людини ▶ стор. 4
- Доки мова жива в устах народу... ▶ стор. 5
- Роль української жінки в суспільстві ▶ стор. 6
- Писанка – символ життя, добра, надії ▶ стор. 7
- Акція-флешмоб «Global Shevchenko» ▶ стор. 8
- Караісеверінські хори в місті Решиці ▶ стор. 9
- Сучава – Чернівці: співпраця в освіті ▶ стор. 10
- Учитель п. Ярина Лазарчук-Крайла ▶ стор. 11
- З днем народження вітаємо Вас! ▶ стор. 12
- Три роки без Павла Шовкалюка... ▶ стор. 13
- Що означає для нас рідне слово? ▶ стор. 14
- Всесвітні дні письменника й поезії ▶ стор. 15
- Рідна мова й поезія в Ясах ▶ стор. 16

Т. Г. ШЕВЧЕНКО

РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.

І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,

Неначе човен в синім морі,
То виринав, то потопав.

Ще треті півні не співали,
Ніхто нігде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ НА МАРАМОРОЩИНІ

З нагоди Міжнародного дня рідної мови в місті Сігету-Мармаціей учні та вчителі української мови, а також представники інших нацменшин та румунів, віддали пошану рідній мові.

З нагоди Міжнародного дня рідної мови, який відзначається з ініціативи ЮНЕСКО з 2000 року, в місті Сігету-Мармаціей учні та вчителі української мови, а також представники інших нацменшин та румуни, віддали пошану рідній мові. Мали місце два свята: 21 лютого був втілений в життя освітній проект, розроблений Департаментом нацменшин при Марамуреському повітовому шкільному інспектораті під назвою "Пошана рідній мові", а 25 лютого була організована подія, присвячена рідній мові Союзом Українців Румунії.

Шкільний інспектор з української мови Марамуреського повітового шкільного інспекторату Симона Малайчук розповідає про захід, проведений 21 лютого, саме на Міжнародний день рідної мови, ціллю якого є утвердження та захист мовної й культурної багатоманітності: "Департамент з питань нацменшин при Повітовому шкільному інспектораті, який був заснований нещодавно, розробив цікавий проект під назвою "Пошана рідній мові", який адресується всім нацменшинам Мараморощини. Таким чином, разом із заступником генерального інспектора Юрієм Андращуком, ми склали проект, який адресується нацменшинам з Марамуреського повіту. У проекті взяли участь понад 400 учнів, хоча ми розраховували лише на 200. Наш проект пройшов у трьох розділах. По-перше, в лицей імені Тараса Шевченка відбулося офіційне відкриття з промовами про значення вивчення та збереження рідної мови, рідних традицій та звичаїв. Потім була організована виставка народних костюмів і традиційних страв нацменшин. Учні українського лицей імені Тараса Шевченка одягнули народні костюми, специфічні 18 нацменшинам, які проживають в Румунії. Також, з допомогою батьків учнів етнічних українців, угорців та німців, була влаштована виставка традиційних страв, народних костюмів та інших предметів, специфічних нацменшинам. Третя подія відбулася того ж дня у концертному залі Сігетської мистецько-музичної школи імені Дж. Енеску, де на сцені виступили майже 400 учнів із 20 шкіл. Зал був переповнений, всі були дуже задоволені. Наприкінці українці, німці, угорці, цигани та румуни, бо і румунська мова є рідною мовою для румунів, всі разом танцювали. Враховуючи той факт, що у світі існує близько шести тисяч мов, але, на жаль, майже половина з них знаходяться під загрозою зникнення, та враховуючи рекомендацію ЮНЕСКО зберігати мови, ми подумали, що за допомогою цього проекту зможемо відновити такий патріотичний дух щодо рідної мови у наших дітей. І я думаю, що нам це вдалося. Щорічно у всіх школах нашого повіту організуються різні заходи з нагоди Дня рідної мови, але на цей раз Шкільний інспекторат вперше організував таке велике колективне свято. Діти були дуже відкритими до цього заходу. На їхніх обличчях, у їхніх очах була помітна велика любов до рідної мови. Присутня публіка з повагою ставилася до нас, їй дуже сподобався цей захід. У моїй промові я розповіла учням про роль рідної мови у нашому житті, про те, що ми думаємо, працюємо і кохаємо рідною мовою".

25 лютого поточного року Марамуреська повітова організація СУР організувала цікавий захід з нагоди Міжнародного дня рідної мови. Голова цієї організації Мирослав Петрецький розповів, як пройшло це свято: "У заході взяли участь учні з шкіл, де вони вивчають українську рідну мову та де компактно проживають українці, а саме з Русь-Поляни, Рускови, Красного, Бистрого, Вишавської Долини, Луга, Реміт, Вишньої Рівни, Бичкова, Кричунова, Сігету-Мармаціей і т.д. У нас були гості з Івано-Франківська, йде мова про гурт "Сонячна струна".

Концерт відбувся у концертному залі Сігетської мистецько-музичної школи імені Джордже Енеску. Це прекрасний зал з доброю акустикою. Виступали на сцені понад 240 учнів, а після концерту відбувся круглий стіл, за яким було обговорене питання рідної мови, де ми мали нагоду краще поспілкуватися. Слід уточнити, що в Марамуреші проживають понад 60% етнічних українців Румунії. Вивчають рідну українську мову понад 4510 учнів, починаючи від дитячого садочка та до Сігетського українського лицей імені Тараса Шевченка. Роль СУР полягає у підтриманні наших звичаїв, традицій та рідної мови, у навчанні молодого покоління зберігати свою рідну мову. У цьому сенсі СУР організує чимало заходів, надає премії учням, переможцям різних шкільних конкурсів, купує народний одяг та необхідні музичні інструменти, такі, як: скрипки, мандоліни, гітари, акордеони для творчих колективів. СУР також організує різні спортивні змагання, в тому числі футбольні матчі. До речі, наші футболісти взяли участь у міжнародних конкурсах, організованих в Україні, де зайняли кращі місця".

Хор «Ронянські голоси»

Вчителька Славка Бойчук, яка викладає українську мову у селах Вишавська Долина та Бистрий, взяла участь разом зі своїми учнями у заходах, присвячених рідній мові. Вона також поділилася своїми враженнями: "Ми відтворили виставку нашого традиційного одягу та кулінарії. Були присутні й учні інших меншин, і ми показали всім присутнім наш одяг, наші традиційні українські страви. Ми представили різні страви: калачики з горіхами, пироги та інші солодощі. Наші учениці представили українські вечорниці, дівчата вишивали рушники та водночас співали наші українські коломийки, а наші першокласники виконували чудовий танець з рушниками, який дуже сподобався всім, а наприкінці наші діти розділили присутнім калачики. Для збереження рідної мови треба весь час підтримувати зв'язок з батьками та з дітьми. Ведеться така щоденна праця, кожного дня ми заохочуємо дітей шанувати рідну мову, не цуратися неї, розмовляти нею якомога більше між собою, у колі друзів, та не лише в школі, на уроках української мови. Діти були дуже задоволені, вони навіть запитували нас, коли будуть організовані інші такого роду події, бо вони хочуть ще себе показати. Вони представили свій одяг і розказували, які прекрасні костюми у них: суконьки, сорочки, вишиті шовкові кожухи. Хоча вони маленькі, вони дуже щирі. У їх поглядах можна побачити щирість і любов. Діти розказують своїм батькам, як було, обмінюються між собою фотографіями та враженнями. Стараємося, щоб почерзі всі діти брали участь у таких заходах, бо таким чином вони заохочені вивчати краще рідну мову, щоб гарно представлятися, бо вони гордяться цим, а так само їхні батьки».

Христина ШТІРБЕЦЬ

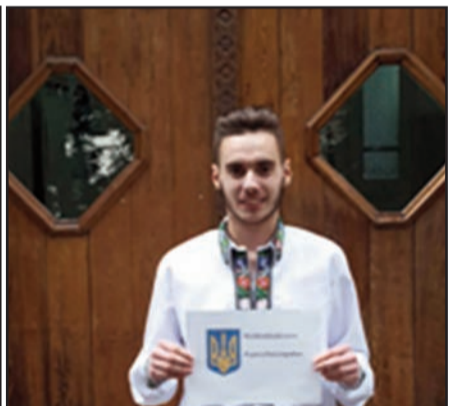
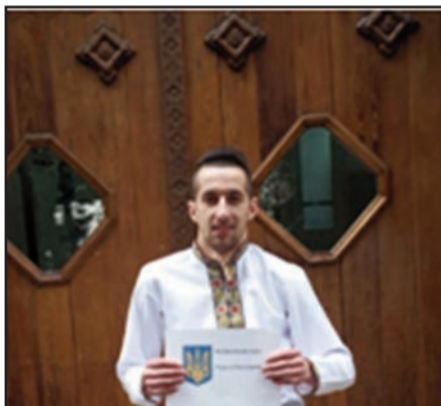
Молодіжна Організація Союзу Українців Румунії приєдналася до міжнародної акції-флешмоб «ТРИЗУБ – ЦЕ УКРАЇНА»

У зв'язку з останніми подіями в світі постала гостра проблема у відсутності ідентифікації українських національних символів за кордоном. Через недостатню поінформованість світової спільноти про національну символіку України, виникла проблема ототожнення традиційних українських національних символів з символами ультраправих рухів. З цього приводу оголошується міжнародна акція-флешмоб „Тризуб – це Україна“ („Trident is Ukraine“), учасником якого може стати кожен, хто підтримує Україну”, – йдеться в повідомленні організаторів: президента Світового Конгресу Українських Молодіжних Організацій Мирослава Гочака та голови міжфракційного депутатського об'єднання «Співпраця Україна – діаспора» Дмитра Лубінця.

Таким чином, Молодіжна Організація Союзу Українців Румунії приєдналася до міжнародної акції-флешмоб „Тризуб – це Україна” для того, щоб підтримати ідею розповсюдження інформації про національні українські символи в Румунії та їхню важливу роль в нашому житті. Повідомляємо, що взяти участь у флешмобі зміг кожен бажаючий, це доволі легко було зробити. Для цього потрібно було роздрукувати плакат з гаслом акції „Тризуб – це Україна“, або „Trident is Ukraine“, та зробити горизонтальне фото. Потім знімки треба розмістити було на офіційній сторінці-акції у Фейсбуці та на своїх сторінках у соціальних мережах, обов'язково вказати хештег #ТризубцеУкраїна #Tridentis Ukraine», місто та країну, де зроблено фото. Також можна було відправити фотографії, де одна особа або група людей, одягнуті в українське національне вбрання, одяг з принтом тризуба або фото, на якому учасники могли презентувати форму тризуба.

Голова Молодіжної Організації
Союзу Українців Румунії
(МОСУР)
Лівія РОМАНЮК

Посольство України в Румунії ПРЕС-РЕЛІЗ

07 березня 2017 року

МІЖНАРОДНИЙ СУД ООН РОЗПОЧАВ СЛУХАННЯ ЩОДО ЗАПИТУ УКРАЇНИ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ У СПРАВІ УКРАЇНА ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

16 січня 2017 року Україна подала позов до Міжнародного суду ООН з метою притягнення Російської Федерації до відповідальності за підтримку тероризму на сході України та дискримінацію етнічних українців та кримських татар в окупованому Криму.

6 березня 2017 року в Гаазі в рамках позову України проти Російської Федерації Міжнародний суд ООН розпочав слухання про застосування запобіжних заходів у зв'язку з відповідним запитом України.

Очікується, що слухання про застосування тимчасових заходів триватимуть чотири дні. Україна представить аргументи в понеділок 6 березня та в середу, 8 березня. Російська

Федерація представить свої аргументи у вівторок 7 березня та в четвер 9 березня 2017 року.

Як правило, Міжнародний суд ООН розглядає запити про запровадження тимчасових заходів у прискореному порядку. Очікується, що Суд винесе рішення протягом кількох тижнів.

У запиті про застосування запобіжних заходів Україна просить Суд зобов'язати Російську Федерацію припинити порушення міжнародного права. Зокрема, Україна звертається до Суду з клопотанням зобов'язати Російську Федерацію забезпечити ефективний контроль за своїм кордоном, припинити постачання зброї до України, зупинити підтримку незаконних збройних формувань, які завдають шкоди цивільному населенню України, а також утриматись від будь-яких подальших актів етнічної дискримінації в окупованому Криму.

Запобіжні заходи дозволять Суду попередити погіршення ситуації і, найголовніше — захистити цивільне населення, протягом часу, необхідного для розгляду справи.

Romania, Bucharest, Aviatorilor 24; tel.: (+4021) 230 36 60;
fax: (+4021) 230 36 61;
E-mail: emb_ro@mfa.gov.ua

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ ДОБРОДІЙНОЇ ЛЮДИНИ

З дитинства я чув і запам'ятав гарне, приємне слово «добродій». Так у нашому селі віталися газди, котрі протягом їх життя робили тільки добре для всіх, для всієї громади. За їх добродійні справи особи старшого та середнього віку вітали: «Добрий день, пане добродію!».

До таких людей належить пан професор Микола Гапенчук, колишній професор малювання в м. Сучаві та шкільний інспектор в Повітовому Сучавському шкільному інспектораті, котрий 14 березня цього року сповнив 81 рік. Уродженець с. Шербівці, що на Сучавщині, після закінчення Шербівської семирічки поступив до Серетської української педагогічної школи, випусником якої став 1954 року, здобувши диплом учителя.

Після закінчення педагогічної школи учителем у присілку громади Бряза – Потік Брязи. Тут учителем тільки два місяці, звідки пішов до війська. Тоді військові обов'язки були дворічними. Після війська пан Микола Гапенчук прибув до Брязи, але пост був зайнятий однією учителькою, котра через рік виходила на пенсію. Але Микола Гапенчук через короткий час одержує посаду секретаря сільської ради в рідному селі Шербівці, де працює чотири роки. Його хоббі було малярство. Здає вступний іспит до трирічного педінституту: факультет малювання. Поступив успішно, із стипендією.

Після закінчення інституту одержує пост професора малювання в Сучавському коледжі «Петру Рареш». Дальше продовжує студіювати і закінчує шестирічний факультет, одержуючи диплом Професора I, який дає право викладати в ліцеях різних профілів.

Після грудневих подій стає шкільним інспектором, де працює до виходу на пенсію.

Для мене пан Микола Гапенчук є справжнім Добродієм. Він є співзасновником повітової організації СУР, а також і сільських організацій.

Будучи шкільним інспектором, старався заснувати українськими селами класи та групи учнів українського етносу для навчання рідної української мови. Завдяки п. Миколі Гапенчуку, на рівні шкіль-

них інспекторатів Чернівецької області та Сучавського повіту встановилися угоди про обмін учителів українців Сучавщини із учителями Чернівецької області для проведення стажування для вдосконалення української мови в Чернівцях, а румунської в Сучаві. Десятки учителів брали участь на цих курсах.

Пан Микола Гапенчук старався висилати учнів українського етносу Сучавського повіту на студії до Чернівців.

Микола Гапенчук жонатий. Має дівчину Ауру, доктора філологічних наук, яка була шкільним інспектором для меншин, а тепер працює професором румунської мови в економічному коледжі м. Сучави, а також працює лектором в Сучавському університеті ім. Штефана Великого. Фіналізувала роботу для другого докторату із психології. Син професор доктор також в Сучавському університеті.

Донька Аури, внучка професора Миколи Гапенчука, здобула академічний титул доктора в Голландії, де одержала стипендію для підготовки докторату.

Ми жартуємо і кажемо, що п. Гапенчук здоровий, бо вдома всі доктори.

Кілька років тому п. Гапенчук купив хату в с. Марицеї із ділянкою землі (12 км. до Сучави), де має надзвичайний город, посадив різні фруктові дерева, має пасіку із вуликами.

Город обробляє сам, також сад і бджоли.

В пана Гапенчука наче б дослідницька землеробська станція.

Кожну людину з доброю душею, добродійну, розсудливу, таку, як Ви, пане Миколо, вітають всі Ваші приятелі, знайомі, товариші по роботі, бажаючи щасливої старості у здоров'ї, щасті й гаразді.

На многії літа, пане Добродію!

Юрій ЧИГА

VII-й МІЖНАРОДНИЙ СИМПОЗИУМ: «РУМУНСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ» (26-27 лютого 2016, Сату Маре)

(Початок в н-р 8-9 2016 р.)

Союз українців Румунії від 1990 до 2015 рр. Досягнення за 25 років діяльності Вивчання української мови

Комітет з навчання та виховання СУР-у різними способами підтримує та заохочує нашу молодь вивчати українську мову, і навіть їхніх батьків, які бажають удосконалити свої знання. Наприклад, у Тульчі та Бая-Маре при СУР ми організуємо курси з вивчання української мови як для дітей, так і для родичів. На Мараморощині у всіх школах, де навчаються українці, викладається українська мова як предмет 3-4 години на тиждень, а у місті Сігеті діє Український лицей імені Тараса Шевченка, де майже всі предмети викладаються на українській мові.

У Сереті та Лугожі діють українські класи в ліцеях. На Мараморощині в селах Русь Поляни, Кривий (Репедя) Верхня Рівна, Вишівська Долина, існують садочки та класи на українській мові. У Бухаресті, Сучаві та Клузі, при університетах, діють секції української мови та літератури. Для підтримки української мови ми видали та навіть перевидали зошити для I і II класів як посібники для вивчання української мови, автором яких є радник у Міністерстві освіти Румунії Ельвіра Кодря. Ми також видали посібники української мови для IX-го класу, автор якого є викладач Іван Кідешук з Негостини, та для III-ого класу – автори Серафима

Криган, Лучія Мігок та Анка Штюбіану. Кожного року фінансово допомагаємо в організуванні різних конкурсів та олімпіад з української мови та літератури. З цієї нагоди ми даруємо учням книжки, видані СУР, грошові нагороди, а також забезпечуємо їм транспорт, харчування та організуємо різні екскурсії для переможців і учасників.

Видавнича діяльність

Ми стараємося публікувати всі твори наших українських письменників. Було видано від 2011 року дотепер понал 80 книг. Також СУР видає часописи "Український вісник", головний редактор Михайло Михайлюк, "Curierul ucrainean" (румунською мовою) головний редактор Іван Робчук, "Вільне слово", головний редактор Іван Ковач, літературно-культурний журнал українських письменників "Наш голос", головний редактор Ірина Мойсей, журнал для українських дітей "Дзвоник", головний редактор Микола Корсюк. Газети, журнали та книги ми розповсюджуємо по філіях та організаціях СУР-у для читачів. До осередків цих організацій люди можуть приходити і читати їх. В повітових осередках та міських ми заснували бібліотеки.

Союз Українців Румунії у 2015 році провів урочисті заходи з нагоди святкування 65-ої річниці часопису Вільне Слово, 25-ої річниці журналів Український Вісник на українській й румунській мовах, 20 років від заснування журналу Наш Голос.

(Далі буде)

**Почесний голова СУР
Степан БУЧУТА**

Відзначення Міжнародного дня рідної мови у Клузі

«Доки мова жива в устах народу, до того часу живий і народ»

У Клузі урочистості, присвячені Міжнародному дню рідної мови, відбулися 25 лютого за підтримкою Союзу Українців Румунії, організовані відділом української мови та літератури при Клузькому Університеті імені Бабеша-Бойоя. Як і в попередні роки в першу чергу зазвучали гімни Румунії та України у виконанні хору при місцевій повітовій організації СУР. Далі у вступному слові пан доктор-лектор Іван Гербіль розповів про започаткування цієї події ЮНЕСКО у 1999 році. Його головна мета – сприяння мовній і культурній різноманітності світу; стимулювання вивчення іноземних мов населенням різних країн; зближення культур і їх активну взаємодію. Фахівці підкреслюють: мова діє і розвивається тільки в людському суспільстві та є найважливішим засобом спілкування людей і пізнання світу. Чим краще людина знає мову, тим тонше сприймає дійсність. Рідна мова для кожної людини є ще й важливим елементом культурної свідомості. Вона накопичує традиції й досвід попередніх поколінь і дозволяє передати їх нащадкам. Вважається, що мова – «один із найважливіших чинників будівництва держави, збереження духовної спадщини народу й розвитку його культури». Кажуть: «Доки мова жива в устах народу, до того часу живий і народ».

Тема рідної мови є надзвичайно актуальною для нас, українців. Вона була, є і буде злободенною у всі часи. А тому не дивно, що це молоде свято швидко стали шанувати повсюдно. Цього року його відзначили щонайменше у 15-ох осередках українців у Румунії.

Перше слово на нашій зустрічі було надане панові заступнику декана філологічного факультету, професору Д.-І. Кіра, який зачитав цікаву роботу: «Статус «старих рідних мов» на Британських островах». Йшлося про рідні мови у Шотландії та Уельсі – походження, поширення та рівень їх сучасного вжитку місцевим населенням, проблеми популяризації та фактори, які загострюють загрозу їх зникнення. Було також зазначено існування спеціалістів, які вважають зменшення мов на планеті шляхом до створення однорідного і процвітаючого суспільства. Та, на думку автора, це шлях до більш убогого, духовно збіднілого майбутнього.

Про рідну мову як фундаменту особистості, про потребу і обов'язок носіїв мови у її адекватному вивченні, а також про вагомість досконалого володіння рідною мовою пані доктор-лектор К. Балаш у своїй доповіді: «Що означає для нас рідна мова?». Пані директор відділу слов'янських мов цього разу звернула особливу увагу на актуальну проблему безграмотності в інтернет-просторі. Ми настільки переймаємось потребою передачі інформації, що приділяємо занадто мало уваги текстові та його правильному граматичному оформленню. Не треба забувати, що відчуття мови, використання її певного лексичного запасу та граматики свідчить, в першу чергу, про загальну культуру людини. Автор завершила надзвичайно поетичним і особистим зізнанням: «Рідна мова – це консервативна сила; зв'язок між століттями, родинами і націями. Це – радість, воля і відповідальність одночасно... Це – чудо, яке не можна пояснити... Це – батьки, сусіди, краєвиди мого дитинства... Це – лекції під час навчання..., всі прочитані книжки..., прослухані мелодії... Це – моя сім'я у широкому значенні цього слова. Це – друзі зі школи та з університету, колишні і теперішні. Це все – то рідна мова для мене».

Більш зфокусованою на саме українській мові як рідній була остання доповідь на тему: «Рідна мова – генетичний код нації», зачитана першокурсником Петром Панчиком. Тут було згадано про коріння україн-

ської мови, її класифікацію у родині слов'янських мов; зародження і роль писемності та літератури для розвитку мови, освіти, культури і нації. Було наголошено, що, крім комунікативної функції, мова виконує й інші, не менш важливі: мислеоформлюючу, пізнавальну, емоційну, виражальну тощо. Вона, до того ж, має неабияке значення у консолідації суспільства, формування нації і зміцнення держави.

Для кожного народу, кожної особи найближчою і найдорожчою є його рідна мова. Українська входить до 20-ти найпоширеніших мов світу. І.І. Срезневський ще 1834 року писав, що ця мова є «однією з найбагатших мов слов'янських», що вона «багатством слів не поступається чеській, мальовничістю – польській, приємністю – сербській». Як відомо, 1934 року в Парижі нашу мову визнали однією з наймелодійніших у світі. Сучасна українська мова є однією з найбагатших мов світу. Іншомовні дослідники постійно підкреслюють милозвучність і лексичне багатство української мови, найчастіше зіставляючи її із італійською. Все це – заслуга видатних українських творців, перекладачів, видавців. Я б ще згадала і тих в більшості своїй безіменних, які не дивлячись на заборони, переслідування, поневолення і жорстокі репресії протягом століть продовжували жити, розмовляти, думати українською. А головне – зуміли передати зерно любові і шани до неї наступним поколінням.

У рамках свята студенти декламували найкращі зразки поезій про рідну мову, заспівали українські пісні та виконали традиційний для Мараморощини танець під акомпанемент студентів-першокурсників. Правдивою перлиною став гумористичний уривок у виконанні Серьожи-Івана Хрнія, Григорія-Лівіу Романюка та Сари-Марти Деак. Саме через цей виступ захід став одним з найяскравіших, веселих і пам'ятних. Тема використання державної мови серед сучасних політичних вершків України дала можливість учасникам вистави розкрити на максимум свою акторську майстерність. В той же час організаторам вдалося звернути увагу на ряд найбільш актуальних проблем саме українського мовного простору – русифікацію, суржик, забруднення нелецензійною лексикою мови носіїв практично всіх соціальних прошарків.

Ні для кого не секрет, що українська мова перебуває в досить складному становищі, зовсім відмінному від становища інших європейських мов. Ніде ж в центрі Європи не ставилося питання, чи треба вивчати і користуватися мовою титульної нації. Та будь-яка мова розвивається разом з народом, зберігає сліди його діяльності, соціальних чи політичних процесів; бідніє або квітне в залежності від змін умов, ментальності. Часто говориться в останній час про збереження і розповсюдження рідної мови, яке «активно служить зміцненню солідарності і терпимості, розширенню взаєморозуміння і діалогу». Багато хто впевнений, що вивчаючи свою рідну мову, нація знайде ту самоповагу, яка заставить її інших її поважати. Не тільки мені помітно, що останнім часом стало престижно розмовляти гарною українською мовою – тією легкою, співучою, чарівною, ніжною і граціозною. Тією, на якій народ наш сміявся і плакав, на якій творив і за яку вмирав. Не одна я вірю, що українці знайдуть успішний спосіб розв'язання не одних проблем через вирішення мовних. Більшість переконана, що наша мова вижила для того, щоб жити і допомагати нам творити ту вимріяну і оспівану єдину, вільну, соборну Україну.

Ольга СЕНИШИН

РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ У СУСПІЛЬСТВІ

«Ой одна я, одна,
Як Билиночка в полі,
Та не дав мені Бог,
Ані щастя, ні долі...»

(«В казематі» – Т.Г. Шевченко)

Так описував український геній Т.Г. Шевченко 170 років тому долю української дівчини і жінки. І, можливо, тому так вийшло, що Міжнародний День, присвячений жінці, матері, дочці, сестрі, бабусі, встановлений 8 Березня, перед двома значними днями 9 і 10 Березня, днів народження і смерті Великого Кобзаря Тараса Шевченка. Цього року виповнюється 203 роки від дня його народження і 156 років від його смерті. Т.Г. Шевченко у своїх творах описував важке життя жінок і всього українського народу, боровся за його права, за що і терпів багато.

День 8 Березня пов'язаний з тим, що у 1857 році (тому 160 років) відбувся перший протест, на який вийшли жінки із Нью-Йорку (Америку) проти важких умов праці. Потім таких подій було багато. І тільки після I-ої світової війни було встановлено 8 Березня як День жінки у цілому світі. А вже у 1975 році було проголошено офіційно в ООН Міжнародний День Жінки.

У Румунії живе 51,1% жінок, між ними і наші українські жінки – гарні, працьовиті, здібні і добрі дружини і матері. Багато з них відзначаються своїм талантом: це письменниці, публіцисти, голови організацій СУР, відповідальні артистичних гуртків, лікарі, інженери, учительки, професори, робітниці. Усіх я не можу назвати, але згадаю кількох, які відіграють немалу роль у нашій культурно-освітній діяльності. І почну із пані Іриною Петрецькою-Ковач – редактором україномовного часопису «Вільне слово», колишнього «Нового віку», завдяки їй ми можемо знати, що відбувається в українців не тільки в нашій країні, а і в інших країнах, маючи найбільший досвід публіциста-українки, яка веде рубрику «Наша сучасниця».

Поруч із головним редактором, поетом, письменником Іваном Ковачем та іншими брала участь у заснуванні Союзу українців Румунії в Бухаресті 28 грудня 1989 року. У цій галузі працює головний редактор «Нашого голосу» пані Ірина Мойсей і пані Тереза Шендрою, редактор часопису «Український вісник».

До жінок, які успішно роблять свою діяльність належать голо-

ви організацій СУР: п. Ярослава Колотило, п. Люба Горват, генеральний секретар СУР, Ледія Співалюк (і голова Жіночої організації), Марія Чубіка.

Похвала нашим: п. Елвірі Кодрі, раднику в Міністерстві Освіти, п. Симоні Мальярчук і Лучії Міжок – інспектором у Марамороському і, відповідно, Сучавському повітах.

Читаємо з приємністю твори наших письменниць – Марії Чубіки, диригента гурту «Веселка», п. Сонгот, – диригента хору із Русь-Поляни, проф. Джеті Петрецькій – диригента хору «Ронянські голоси», п. Маргареті Лаврюк і Вероніці Рагован – диригентам церковних хорів.

Слід згадати і жінок-публіцистів, які пишуть до газет, де описують різні культурні події СУР, культурних гуртків. Так, є: Іляна Дан, Одарка Боут, Михаєла Гербіль, Люба Горват, Симона Лева, Анна Березій, Ольга Сенишин, Феліція Григораши та інші.

Честь і слава учителькам і професорам, які підготовляють учнів до конкурсів і Олімпіад і, взагалі, – всім жінкам.

Похвала і молодому голові СУР Миколі М. Петрецькому, депутату в Парламенті Румунії, який уже другий рік як організовано відсвяткував «День жінки» і перший раз виділив гроші і на організування деяких подій Жіночої Організації СУР.

Українські жінки беруть активну участь у житті суспільства. Хай щастить їм!

Учит. Іляна ДАН

Володимир АНТОФІЙЧУК

"...А ЖУРНАЛІСТИКА – ЦЕ ПРОФЕСІЯ"

(Думки про публіцистичну діяльність Михайла Михайлюка)

(Продовження з попереднього числа)

За такою ж вказівкою "зверху" знищили всі числа "Культурного порадики", "чорна рука" головного редактора газети відправила в небуття кількатисячну бібліотеку української літератури "Нового віку". Уся абсурдність такої ідеологічної "пильності" полягала в тому, що на посаду головного редактора єдиної тоді українськомовної газети Румунії було призначено особу, яка не володіла українською мовою. Тож свої власні статті співробітники редакційного колективу змушені були, як згадує Михайло Михайлюк, "писати спочатку по-румунськи, щоби їх міг прочитати Колесник, бо довір'я до підлеглих він не мав". Складалося враження, робить висновок публіцист, що "новий головний редактор, будучи українського походження (родом з Бессарабії), має якусь патологічну відразу до всього українського, а своє прізвище носить як прокляття. В таких умовах "Новий вік" повинен був стати румунською газетою, друкованою українською мовою!". Та попри це Михайло Михайлюк відкидає будь-які зневажливі закиди на адресу "Нового віку" в тому, що це була комуністична газета. "Так, – пише він, – газета виникла і проіснувала до кінця 1989 року в умовах комуністичного режиму, в умовах посиленої денаціоналізації українців, в умовах жорстокої цензури. Але вона друкувалася українською мовою, у найкращих статтях ішла мова про культурно-соціальне життя українців, у ній друкувалися твори українських письменників. Газета була єдиною зіркою, що хоч трішки освітлювала дедалі темніше становище

української громади Румунії. Без "Нового віку" українці мали справді бути сліпцями. На її сторінках вперше появилися імена тих поетів і прозаїків, які після 1970 року почали друкувати свої книги у видавництві "Критеріон", піднявши рівень нашої літератури на загальноукраїнський рівень". Воістину, підкріплене правовими нормами функціонування усного й писаного слова рідною мовою – це головна складова духовного буття будь-якої національної спільноти. Ці основоположні умови забезпечення повноцінного існування українців на теренах Румунії Михайло Михайлюк відстоював і відстоює з усією пристрасністю публіциста. Крім того, слід додати, що в будь-якій державі тоталітарного типу створюється відповідна модель журналістики, в якій концепт національна меншина цілеспрямовано контрастує з концептом титульна нація, суцільно позитивний образ якої на протигагу першій постійно підтримується офіційними засобами масової інформації.

Ситуація в житті української громади Румунії почала докорінно змінюватися після грудневих подій 1989 року, коли країна покінчила із комуністичним режимом і взяла курс на європеїзацію суспільства. Відтоді концепти Україна, український почали набувати нової семантики. Ще двома роками пізніше Україна стала незалежною державою, а Радянський Союз, до складу якого вона входила, припинив своє існування. Між Україною та Румунією встановилися дипломатичні відносини, що інтенсифікувало політичні, економічні й культурні зв'язки між двома сусідніми країнами.

(Далі буде)

ПИСАНКА – СИМВОЛ ЖИТТЯ, ДОБРА І НАДІЇ

Життєдайна сила і неповторна краса, багатство орнаментальних композицій і, зрештою, звичаї та обряди, пов'язані з нею, лягли в основу побудови експозиції збудованого в Коломиї єдиного в світі Музею писанки, якого я мав нагоду відвідати, будучи один із членів делегації Союзу українців Румунії. Архітектурна споруда виконана у формі 13-метрового яйця-писанки як оригінальної і своєрідної реклами музею, колекція якого нараховує понад 12 тисяч творів цього декоративно-прикладного виду народної творчості.

Для нас, українців всього світу, писанка не тільки символ життя, надії, як звучить заголовок, але й магічний оберіг всієї української великої нації, її філософії та культури, езотеричний зміст якої сьогодні дуже важко осягнути.

«Серед найважливіших і найдавніших писанкових символів було Сонце – джерело життя, оновлення та надії. Кожен регіон України має своє характерне поєднання барв і композицій, укладених віками у певну систему інформаційних кодів, які сьогодні читаємо як орнамент, зачаровуючи його багатством та неповторністю, трактуючи писанку твором мистецтва, – пише пані Мирослава Ткачук, доктор історичних наук, тепер генеральний директор Національного Музею народно-го мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського в одному із описів Музею Писанки.

Повернення до духовних витоків, їх мудрості і сили слугує єдиний у світі Музей писанки у м. Коломиї (Україна) де знаходяться зібрані зразки писанкових розписів з різних регіонів України: Гуцульщини, Покуття, Буковини, Лемківщини, Бойківщини, Поділля, Полісся, Подніпров'я, Слобожанщини та Причорномор'я. Окремий розділ у музейній експозиції займає писанка, створена українцями, що проживають на різних континентах світу: з США, Канади, Польщі, Ізраїлю, Румунії, Срі (Шрі) Ланки, Єгипту, Китаю, Чехії, Слоааччини, Франції, Данії, Пакистану. З Румунії знаходяться писанки Вікторії Чиги, Марії Марочко, Ілени Трифан та Ілени Готопіли.

У нас, в Румунії, а головню на Буковині, у гуцульських селах писанкарство має масовий характер, багато з писанкарів беруть участь на міжнародних фестивалях, на виставках писанки (писанок). Тому сьогодні вони, по замовленню, виготовляють і висилають писанки в Італію, США, Іспанію, Німеччину, навіть і в Єгипет, де існує і Православна Церква.

І так, писанкарі із Ульми, Ізвоареле Сучевей, Молдовиці, Палтіну, Бродини та інших сіл створили свої фірми і, офіційно ці фірми встановлюють контракти із музеями, різними компаніями, церквами де писанкарі, протагом цілого року виготовляють писанки, на підставі моделей виповнюють контрактуральні обов'язки. Можемо сказати, що в цих селах писанкарство дійшло до апогею і промисловського характеру.

Мистецтво розпису різних орнаментів на яйці нелегка справа, але фінансово – це дуже вигідна справа, бо одна писанка вищого гатунку доходить до 6-7 €.

Великий інтерес любителів автентичного мистецтва є СТРАУСОВІ писанки. Трошки трудно здобути страусових яєць, а робота та ж сама, як на качачих яйцях. І хочемо підкреслити, що найкращі, найгарніші писанки, найприємніші узорі виходять на качачих яйцях із дуже вишліфованою шкаралупою. Писанкарки-гуцулки кажуть: «На качачих яйцях дуже добре приймається фарба і ніколи не стирається!».

Коротенько спом'янув про артистичну, мистецьку і духовну цінність писанки, дещо про архітектурне диво будинку – Музею писанки з Коломиї, про промисливість писанки та її цінність із фінансової точки зору, але найголовніша справа, що писанка специфічна великому українському народу, а спеціалісти кажуть, що найкращі писанки знаходяться на Гуцульщині з її надзвичайними орнаментами, які говорять про надзвичайну здібність людей цього чудесного краю.

Мова писанкових орнаментів – це мова добра, оберегу та миру. Прислухайтесь до неї, поєднаймо свої руки і серця у символічному колі, у центрі якого найпрекрасніша писанка Всесвіту – Земля.

Юрій ЧИГА

Душевна пожива

МІЖНАРОДНИЙ ХХ-й НАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ «ПРОЩАННЯ З КОЛЯДОЮ»

Унеділю, 29 січня 2017 року, у Національному академічному українському драматичному театрі ім. Марії Заньковицької у Львові відбувся ХХ-й міжнародний фестиваль «Прощання з колядою».

Організатор фестивалю – Львівське крайове ставропігійне братство Св. ап. Андрія Первозванного. Участь у заході взяли колективи з України, Польщі та Румунії. Серед них: українська актриса, співачка, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка Наталія Половинка, солістка, випускниця Львівської та та Віденської консерваторій Наталія Степаняк, ансамбль «Лем Ми» гуртка Об'єднання українців у Польщі с. Каманча, ансамбль «Видимо» Сяницького відділення Об'єднання українців у Польщі, хор «Хвалім Господа» с. Верхня Рівна, Румунія, парафіальний хор церкви Успіння Пресвятої Богородиці м. Миколаєма, Львівський Муніципальний хор «Гомін», хор Михайлівської церкви м. Львова, хор церкви Св. ап. Петра і Павла м. Львова, хор «Атанта» церкви Успіння Пресвятої Богородиці м. Львова, хор Львівського ставропігійного братства Св. ап. Андрія Первозванного «Ставрос».

Уточна, що члени колективу нашого церковного хору ще напочатку цього року були дуже задоволені, тому що мали велику честь взяти участь на такому урочистому святі, яке відбулося у м. Львові на високому рівні.

А це все завдячується опіці високого рівня

як пана проф. Елека Опрішана, голови місцевої організації СУР, так пана проф. Мирослава Петрецького, голови повітової організації СУР, а також пана Миколи-Мирослава Петрецького, голови СУР Румунії та депутата в Парламенті Румунії для всіх українців з нашої держави Румунії.

Якраз тому наш церковний хор, що існує і діє при українській православної церкви нашого села, приносить всім головам СУР глибокосердечну подяку, оскільки вони були згодні заключити і підписати партнерство між Союзом українців Румунії та нашою церквою, щоб наша православна віра завжди процвітала.

Пощасти нам, Господи Боже, щоб ці зв'язки надалі існували на користь всіх християн українців, так, щоб наша церква, пісня і молитва були прийняті Господом Богом для спасіння роду християнського.

Симона ЛЕВА

Союз Українців Румунії долучився до міжнародної акції-флешмоб «Global Shevchenko»

9 Березня - це особлива дата для кожного українця у світі, дата, якою відзначаємо День народження українського поета, політичного діяча, письменника та художника Тараса Григоровича Шевченка. Для українців Тарас Григорович Шевченко став справжнім символом української нації, нашим пророком, нашим порадником і найбільшим серцем правди. Для кожного покоління українського народу Тарас Григорович відкривається по-новому, в міру того, як зростає та поглиблюється національна історична самосвідомість українців. Долею йому було призначено наповнювати людські серця правдою та вірою, вчити нас, як поступати з власною честю і державною гідністю, утверджувати в собі непохитну вірність ідеалам свободи та справедливості.

Думаємо, що саме тому громадські організації «Батьківщина Молода» та «Ukrainians» організували міжнародний флешмоб «Global Shevchenko», метою якого було вшанувати пам'ять великого Кобзаря, показати пам'ятники, встановлені по всьому

світу, що свідчить про його визнання та любов українського народу. Таким чином, Союз Українців Румунії долучився до міжнародної акції-флешмоб «Global Shevchenko» до Дня народження Тараса Шевченка, щоб показати цілому світу пам'ятники, які встановлені на території Румунії на честь великого Кобзаря.

Нагадаємо, що загалом в Румунії встановлено 6 пам'ятників Кобзареві. Румунія займає друге місце після України в Європі за кількістю пам'ятників Шевченку. Пам'ятники Тарасу Шевченку розташовані у 6 куточках Румунії, їх можна побачити у місті Бухаресті, в Негостині, повіт Сучава, Тульчі, Сату-Маре, Лугожі, повіт Тіміш, Сігету-Мармації, повіт Марамуреш.

Голова Молодіжної Організації
Союзу Українців Румунії (МОСУР),
Лівіу РОМАНІУК

КАРАШСЕВЕРІНСЬКІ САМОДІЯЛЬНІ АРТИСТИ – ГОСТЯМИ В РЕШІЦІ

Решіца: 4-ге березня, 2017-й рік. Гарний, сонячний день. Ніхто вже не хоче в хаті сидіти, всі виходять надвір, хоча сонячний день покроплений холодним вітром, який прибуває із недалеких гір «Семеніку», «Мунтеле мік» та ін. Місто Решіца розташоване теж у гірській околиці. Решіца у ці роки дуже спокійна, виглядає на курортну місцевість. Величезні комбінати й заводи спокійно чекають якогось вирішення їхнього майбуття.

На таку панораму прибули українські художні колективи міста Карансебеша та його оточення. Це означає гурт «Червона калина» із Карансебеша, Копашельський жіночий гурт «Зелена ліщина», Корнуцельський дівочий гурт «Барвінок» і, звичайно, Карашсеверінський мішаний хор «Голос українців».

Важлива мета цих колективів була: «Відмічення особистості і творчості українського національного поета Тараса Григоровича Шевченка».

Гарно одягнені у національні костюми, о 14-ій годині точно увійшли вони у фестивалний зал для виконання головної мети: з проведення підготовленого концерту.

Відкриття концерту здійснилося головою місцевої організації СУР інженером Даніелем Басарабом разом із головою повітової Організації СУР Карашсеверіну Іваном Лібером.

У присутності на сцені мішаного хору «Голос Українців», який виконав відповідну пісню «Живи, українська родино», автор цих рядків висловив важливі моменти з життя і творчості поета Т.Г. Шевченка.

Пісня «Рече та стогне Дніпр широкий» була виконана, але й описана багата природа, яку бачили банатські українці під час візиту до Києва, до Канєва та інших місцевостей України.

Те ж саме відбулося було під час виконання пісні «Думи мої», а особливо при виконанні «Заповіту».

Концерт продовжували корнуцельські дівчата, які поміж

виконанням пісні на Шевченкові слова, декламували і вірші великого поета. Дівчата гарно виконали і свій пісенний репертуар та низку віршів.

Значне число віршів, декламованих корнуцельськими дівчатами, складає нам надію, що на повітовому конкурсі декламування української поезії результати мали би бути на багато кращому рівні у порівнанні із минулими роками. Такі результати відкривають кращі можливості вибирання найкращих декламаторів для фінального конкурсу.

Концерт продовжився виступом вокального гурту «Зелена ліщина». Про виконання всього репертуару можна сказати тільки гарні слова.

Із особливим ставленням гурт виконав пісню «Копав, копав керниченьку». Виконання цієї пісні доказує, що виконавці добре володіють мелодією і текстом.

Відмінно виконали члени гурту пісню «В саду, садочку», пісню, яка колись була виконана дівочим вокальним гуртом «Копашілянка» на фестивалі «Доля», під керівництвом Мар'яна Гаденка, завоювавши чільне місце і стала початком Тімішорської радіопередачі українською мовою.

Все ж таки, гурт «Зелена ліщина» ставить для глядача велике запитання: «Де поділися ліщани?», якщо гурт тепер числить сім-вісім членів, а колись «Зелена ліщина» складалася із 80-ох членів?!»

Усі розуміють явище, але треба добре порозуміти, що скільки їх є тепер, треба їх оцінити за те, що вони захищають українську пісню, українську мову, українські звичаї і, взагалі, наше українство.

Інший колектив, який виражає себе гідним добрим патріотом, – це гурт «Червона калина», який теж походить із великого колективу, із хору «Барвінок», заснованого і керованого Іваном Шмуляком.

Треба підкреслити амбітність цього колективу, який старається і виконує свій репертуар бездоганно і застосовує вказівки, здобуті у хорі «Голос українців» як із музичного, так і з текстового боку.

Якщо слухачі добре прислуховуються, коли гурт виконує пісню «З високої полонини», де чоловіки виконують роль соліста, то видно дуже ясно, як швидко передається мелодія та й акомпанементом мужчинського голосного кольориту – до жіночого.

Іще більше точності видно у виконанні пісні «Гей, браття опришки», де акомпанемент відбувається на чотири голоси (гут і чоловічі голоси будучи теж солістами, і жіночі голоси) виражають солідарність, упертість, так, як вимагає текст.

У пісні «Мама» композитора Йона Кіреску видно, як чітко розуміють члени гурту «Червона калина» підійти лагідно до мами як дорогоцінної особи у сім'ї, у хаті, у господарстві, підходячи до ніжності, яку виражає солістка Оля Горчинська.

Інше ставлення виражає гурт «Червона калина» у виконанні пісні «Ой гарна я, гарна».

Як висновок відносно виконання важливих компонентів концерту, треба визначити, що пісня була на висоті як із текстового погляду, так і з музичного. Усі співаки виконують правильно засвоєні пісні. Важливе те, щоб ці виконавці не збивалися із цієї правильної дороги і щоб завжди повторяли те, що знають, до якого іще будуть добавляти нові знання і навички.

Іван ЛІБЕР

Сучава-Чернівці: Співпраця в освітній сфері

Нещодавно делегація Кельменецької райдержадміністрації відвідала Сучавський повіт де сторони уклали Угоду про співпрацю у галузі освіти, культури та спорту.

Нещодавно делегація Кельменецької районної державної адміністрації Чернівецької області у складі Начальника управління освіти району Любові Мартинюк та методиста по напрямку міжнародного співробітництва та залучення інвестицій в освітню галузь цього району Інни Яцишиної та інших працівників освіти, відвідала Сучавський повіт, де спільно з Сучавським шкільним інспекторатом підписала Угоду про співпрацю у галузі освіти, культури та спорту. Також були підписані угоди зі Спортивною школою Сучавського повіту та Центром психологічних служб.

Шкільний інспектор Сучавського шкільного інспекторату Лучія Міжок зазначила, що Угоду слід реалізувати відповідно до таких принципів і цілей: Взаємної вигоди, можливості та взаємного бажання здійснювати спільну діяльність та обмін інформацією, що становить взаємний інтерес. Цілями цієї угоди є залучення сторін до обміну досвідом у сфері освіти, культури і спорту, розвиток системи освіти відповідно до європейських цінностей освіти, забезпечення доступу кожного учня до якісної системи освіти, організацію та проведення спільних освітніх, культурних та спортивних заходів для дітей, молоді та викладачів. Делегація відвідала Сучавську повітову раду, де представила своє бажання розвивати спільні транскордонні проекти.

Начальник управління освіти Кельменецької районної державної адміністрації Любов Мартинюк зазначила, що ці угоди дають можливість поглибити співпрацю між навчальними закладами двох областей: "Підписання цих угод дає нам можливість на подальшу співпрацю між

Начальник управління освіти Кельменецької РДА Любов Мартинюк та Генеральний шкільний інспектор Сучавського шкільного інспекторату Георгіє Лазер

навчальними закладами Кельменецького району Чернівецької області і Сучавського повіту. Наші учні, а також учні румунських шкіл, можуть бути гостями в Україні по культурних і освітніх напрямках. Також дають нам можливість працювати в інвестиційних проектах в рамках Спільної операційної програми Румунія-Україна. Ми були у поліції. Нам дуже цікаво представили роботу їхнього відділу, співпрацю румунської поліції з Центром психологічних служб. Ми побачили, наскільки цікава ця робота і продуктивна. Тому що починається робота поліції на попередження правопорушень, а не на вже констатацію фактів. Це дуже корисно і доцільно. І ми це

взяли до уваги. Ми побачили, яка це жива робота на користь дітям. Нам дуже сподобались люди, їх гостинність. Вони віддані своїй справі. Ми побачили добротню обладнані як дошкільні, так і шкільні навчальні заклади. Ми побували у таких закладах. Ми відвідали дошкільний заклад "Гулівер". У них матеріально-технічна база на висоті. Ми відвідали Спортивну школу, де побачили добротню оснащені спортивний зал, гуртожиток, фітнес-зал, амфітеатр та майданчик зі штучним покриттям. Це така потужна матеріальна база. Це нас надзвичайно вразило. Діти з усього повіту можуть жити в гуртожитку і здобувати якісну освіту. Угода також передбачає обмін досвідом учителями і учнями. У нас також є гарні учнівські колективи, етнографічні, танцювальні. Нам би хотілось, щоб наші учителі побачили, які тут умови. Ми побували і в

Сучавській повітській раді, і румунська сторона пообіцяла, що допоможе нам у написанні проектів".

У свою чергу, методист по напрямку міжнародного співробітництва та залучення інвестицій в освітню галузь Кельменецького району Інна Яцишина зазначила: "Угода передбачає і обмін досвідом. Залучення кращих європейських практик в освітню галузь нашого району. Відповідно, йдеться про курсову підготовку серед педагогів Кельменецького району і Сучавського повіту».

Христина ШТИРБЕЦЬ

Добродійці Марусі Албічук співчуття за втрачену матір

У будь-якому віці, як відійшли у вічність наша матір чи тато, розлука для нас, їхніх дітей, буває неймовірно важкою! Лишень ті, які це пережили, розуміють!

Таку велику втрату відчувала нещодавно, 14 лютого, пані добродійка Маруся Албічук із Вишньої Рівні, яка втратила несподівано свою дорогу маму. Сумно було для мене почути цю вістку і не хотілось ніяк вірити, тим паче, що зовсім випадково, тільки днем перед тим, я розмовляла із нею! А дискусія була досить жвавою, не виглядало, що вона була дуже хворою!.. І ми тоді згадували колишні наші зустрічі, співи, розмови, згадала вона про свого втраченого чоловіка, поважного і доброго вуйка Герлана, який рік тому покинув світ...

Матір Марусі Герлан (а це дівоче ім'я добродійки Марусі) я знала ще із молодості, а краще – із сігетських ліцейних років, коли дружила із її дочкою, колегою Марусею, з паралельного класу (я була в українській секції, а вона – у румунській), і принагідно ходили ми одна до одної, особливо на храми - вона до мене - на Святу Неділю, на Вішовель, а я до неї, на Приображеніє - у Кричунів, де я себе дуже добре почувала. Тоді пізнала я і пані Анну Герлан (а її в селі називали Савлячкою, видно, це ім'я залишилось у неї ще із дівочтва), і ми із першого погляду і зустрічей дуже зблизилися одна до одної. Вразала мене її постійна усмішка на обличчі, щирість і відкритість до людей, любов до природи, до квітів, які вона мала приємність усім при розлуці дарувати! Сусіди любили її і зараз жаліють, що вона вже відійшла у вічність, «осиротивши» її!

Чомусь пригадалися мені слова пісні знаменитого співака Назарія Яремчука, який вже більше 20-ти років «співає», на

жаль, тільки, у «Райському саду»: «Скажи, питають, як ти вік прожив... і чи прожив, як треба, яку ти славу в людях заробив і що вони подумують про тебе...!» Дійсно, кожен із нас повинен думати про свою «славу в людях», маючи на увазі, що все те, що залишається за людиною, то тільки враження про неї і спогади, які ніхто ніколи не відбере і не перекиривить! Хоч як румунська пословиця інколи вчить нас, що «про мертвих тільки по-доброму...», (de morți numai de bine), моя думка є та, що про людину говорять тільки її вчинки, душа і совість!..

А про таку дорогу людину, як Анна Савлячка-Герлан, яка покинула світ у 82 роки життя (родилась вона на 3 вересня 1934 року) і яка привела на світ, вигохала і виховала в українському дусі п'ятеро дітей – трьох синів і двох дочок, жила спокійно і богомільно у праці і любові зі своїм мужем, люди можуть сказати про них тільки добре слово. І якщо мені не вдалося провести її в останню путь, як це робила подруга Маруся, коли моя мати Анна Вершигора покинула світ, то маю задоволення, що хоч моя сестра Марійка із її мужем, які також шанували пам'ять померлої і її родини, брали участь у похороні! Хай з Богом спочиває! Вічна їй пам'ять!

І ще хочу передати милій сім'ї померлої, яку я добре знаю, – найщиріші співчуття і побажання душевного спокою! А особливо велике співчуття пані добродійці і давній подрузі Марусі Албічук та її поважному мужеві, преподобному отцеві Юрію Албічуку із Вишньої Рівні! Молімося разом за наших попередників, за дорогих родичів і за ту людину, яка нещодавно покинула світ, глибоко засмутивши нас, Анну Савлячку-Герлан!

Ярослава-Орися КОЛОТИЛО

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує й терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ПАНІ ЯРИНА ЛАЗАРЧУК-КРАЙЛА

Пані Ярина Лазарчук-Крайла народилася 4 вересня 1931 р. у селі Луг над Тисою, де провела і своє дитинство.

I-IV класи закінчила у рідному селі. Її учителем був покійний Іван Мануляк (в той час молодий учитель).

Після того поїхала вчитися в Україну (коли кордон ще не був закритий).

Любила там учитися, бо там був добрий, душевний учитель на прізвище Медвідь; там була також угорська та українська секції.

Батько записав дівчину на обидві секції. Їй було трудно. Добрий учитель попросив батька, щоб Яринка не вчилася й угорської мови, а лише української, бо не можна було зтяжувати дітей багатьма предметами.

Опісля там поступила у так-звану «Горожанську школу», яка була дуже гарна, чистенька. Там був і спортивний зал для фізкультури.

Хлопці мешкали окремо, дівчата також.

Через певний період кордон закрили, бо в зону зайшли радянські війська і вона пішла вчитися до Сігету. Тоді вже там існувала українська школа.

В той період прийшов із Рускова молодий хлопець – Іван Лібер.

Пані Ярина поступила у дев'ятий клас. Вона пам'ятає колишніх покійних викладачів: п. Яричевського, п. Дряба та його жінку, п. Фраціана та інших добрих, душевних викладачів, яких учні поважали і слухалися.

У школі була дисципліна, а викладачі поводитися гарно із ними, як із своїми дітьми.

Через деякий час із України надійшов лист, щоб я пішла за своєю грамотою для того, щоб засвідчити для переходу до десятого класу.

Перейшла у десятий клас, добре вчилася, бо їхні викладачі були вимогливими, але це не пошкодило їй, а навпаки.

Після закінчення ліцею п. Ярина почала працювати у великому українському селі – Верхня Рівна, у школі, що знаходилася у центрі села.

Але світ не без лихих людей. У її батька був млин, де він молів

кукурудзяне зерно і до нього йшли всі лужани та селяни із навколишніх сіл. Лужани казали: йдемо до Андрія Івантьового намолоти муки на кулешу та на «тепшаник» (хліб із кукурудзяної муки).

До тієї пори у Лузі були тільки одні жорна у бідної жінки – Параски Михайлишиної. Жорна треба було тримати за таку собі ручку і крутити-крутити, поки затерпали й руки.

Звідти виходила мука, яку потрібно було пересівати в решеті. Лужани були щасливі, що мають млин.

Але скоро, як дізналися партійні того часу, що в її батька млин, вони називали його куркулем, чи «кябуром» і закрили млин.

На одному засіданні у Верхній Рівні один із партійних дуже погано говорив про Ярину.

І вже наступного дня перевели її до Полян.

У Поляни приходили шкільні інспектори, які були задоволені її шкільними результатами та добре підготовленими учнями.

Там, у Полянах, вона одружилася із українським хлопцем Миколою Крайлом. Він багато років був директором школи у Полянах. Працював і у Верхній Рівні викладачем математики, бо переселилися туди, а опісля із Рони до Сігету 1987 р.

У Сігеті пані Ярина працювала у городчику 8 (вісім) років.

У їхній сім'ї народилася донечка – Люба-Ярина, якій вона дуже раділа. Закінчила I-VIII кл., після яких поступила до ліцею імені Драгоша Воде в Сігеті.

Після закінчення з гарною середньою поступила на Політехнічний факультет у Бухаресті.

Факультет закінчила також з високою середньою оцінкою. Повернулася додому і працювала як викладач у Сігеті – в школі Н-р 9.

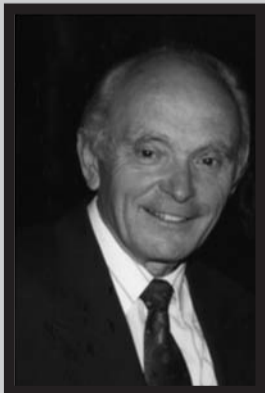
А потім працювала на Сігетському Лісокомбінаті. Тепер працює в Італії.

Пані Ярина давненько вже на пенсії і господарює біля хати. Щоб не було їй скучно, то тримає кілька овець...

Марія ЧУБІКА

У пам'ять св. п. Ярослава Соколика (1925-2017)

Світовий Конгрес Українців (СКУ) висловлює глибоку скорботу та співчуття з приводу відходу у вічність 3 січня 2017 р. у Торонто, Канада, колишнього Генерального секретаря СКУ - св. п. Ярослава Соколика.

Смерть св. п. Ярослава Соколика є болючою втратою як для його родини, дружини Оксани, синів Всеволода і Ігоря, невістки Дебри та трьох онуків – Андрійка, Данилка та Катрусі, так і для СКУ та для всього світового українства, яке пам'ятає Ярослава Соколика як відомого громадського діяча, насамперед як Генерального секретаря СКУ в 1993-1998 рр., Голову Комісії преси та інформації СКУ в 1983-1988 рр. та члена Контрольної комісії СКУ в 1998-2008 рр.

У той же час ім'я св. п. Ярослава Соколика є дуже добре відомим у Канаді, де він з 1948 р. проживав та активно діяв у різних сферах українського релігійного, громадського та професійного життя, зокрема займаючи пости Голови відділу Конгресу Українців Канади в Торонто, Голови

Братства українців-католиків у Канаді, Східна єпархія, Голови пластової станиці в Торонто та Голови відділу Канадської асоціації професійних інженерів Онтаріо в Торонто.

За невтомну працю на ниві служіння Україні та українському народу св. п. Ярослав Соколик був нагороджений найвищою нагородою СКУ, медаллю св. Володимира Великого, медаллю України "За заслуги" третього ступеня та рядом інших відзнак України та діаспори.

Провід і членство СКУ поділяє глибокий біль від цієї непоправної втрати та молиться за упокій його душі.

Вічна йому пам'ять!

Прилучаємося і ми, і передаємо щирі співчуття згорьованій родині Соколик!

Вічна йому пам'ять!

Ірина та Іван Ковач

II. «ГІРСЬКА ОРЛИЦЯ» – ДОРОГОЮ ДО РІДНІ І САМОВИЗНАЧЕННЯ

З КИМПОЛУНГУ ПОЧИНАЮТЬСЯ ШЕДЕВРИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

(Слідами життя і творчості української Царівни на Південній Буковині)

(Продовження з попереднього числа)

Молоді люди, парубки працюють з кіньми в лісі важко, але живуть непогано всіма, як бачите по традиційних хатах. Скільки я пам'ятаю і знаю від тата і дідуся, тут всі заможні є і були, бо працювати. На несподіване питання, чи існують русини/українці в долині, що носить українську назву Суходол, співбесідник подумав і відповів, що нікого з хутора не знає за українця, хоч імен українських, німецьких, польських та єврейських в Кимполунзі та в сусідніх селах – досить, а те, що знаю про русинів, можу вам розказати цікаву легенду із Варниці, тобто Вапнярки - перекладаю я слово у слово моему другові Володимиру - , де працювали, там у кінці долини, під вапняними скелями, семеро вапнярів русинів, найнятих австрійцями, щоб вибирали та згашали вапно для новобудов і ремонтів у Кимполунзі та сусідніх околицях. Розказував мій дідусь, що це були дуже порядні і працюваті дяди, зокрема дядя Коля, що навчав своїх побратимів не тільки ремесла у варниці, але й жити та служити людям, бути віруючими і ходити до церкви. Хоч далеко було до міста, неділями та святами русини ходили до церкви. Дядя Коля – найстарший і, поки руської церкви не було, ходив до румунської церкви Св. Миколая, бо між румунами навчився трохи їхньої мови, а молодшим русинам пощастило ходити на літургії Руської церкви Св. Димитрія. Хто помирав, був похований там, у Варниці, через велику відстань до церков. Коли настав час помирати хворому дяді Колю, він попросив останніх трьох побратимів, які не були вже молодими, щоб поженили-

ся і не жили холостяками, як попередні, бо грошей на весілля вистачає їм із закопаної скарбнички. Свої гроші хай використовують, як знають, а його частину хай дадуть до румунської церкви Св. Миколая-угодника, щоб отець виготовив позолочену ікону Матері Божої, тільки хлопці, немов заражені хворобою старших парубків, яких тільки бабусі женять, залишились до кінця їхнього життя нежонатими і навіть не жили вони довго після дяді, а відійшли хворими один з другим на тихе, спокійне місце там, коло Варниці.

Останній з них перед смертю покликав знайомого йому друга Андрія із Суходолу, щоб доглядав його. Він обдарував цього за турботливість і попросив віддати їхні гроші на Руську церкву, а гроші дяді Колі до церкви Св. Миколая на позолочену ікону Матері Божої. Андрій так і зробив. В Кимполунзі довгий час громада вихваляла жест українців і їхню любов до церков, бо за їхньою допомогою Руська церква закінчила розмальовування, а позолочена ікона із церкви Св. Миколая, яку люди дуже любили, на жаль, десь зникла під час першої світової війни. Де б вона не була, хай служить віруючим у Бога, тому що жертви подобаються Всевишньому, сказав наш подорожній співбесідник Василь. Ми подякували й поздоровили чоловіка за його щирість та й забрались в дорогу далі.

(Продовження на 13 стор.)

Іван КІДЕЩУК

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВІТАЄМО ВАС!

◆ Першого заступника голови СУР, голову Ботошанської організації СУР, викладача фізкультури с. Рогожешти Ботошанського повіту п. Віктора СИМЧУКА – 2 березня 1956 р. Активного працівника на українській ниві. За старанням п. Віктора було закуплено СУР будинок в с. Рогожешти, Ботошанський повіт, для повітової організації. Займав посади примаря від української меншини та директора школи.

◆ Відомого добруджанського фольклориста та етнографа, автора книг, члена Спілки письменників Румунії, співзасновника Добруджанської філії СУР і першого її голову, випускника Сігетської української педагогічної школи та українського відділення Бухарестського університету, викладача п. Вергілія РІЦЬКА – 6 березня 1937 р. Чи не єдиного дописувача до Сурівських часописів з Добруджанського краю. Вітаємо з 80-річчям!

◆ Заступника голови СУР, голову Клузької організації СУР, голову Видавничої комісії СУР, члена Асоціації славистів Румунії та Культурологічної асоціації «Румунія-Україна», лектора-доктора українського відділення Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя п. Івана ГЕРБІЛЯ – 9 березня 1975 р. Народився у с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де і закінчив восьмирічку. Слідував лицей ім. Міхая Емінеску в м. Бая Маре та Факультет Клузького Університету ім. Бабеша-Бойоя – відділення російської та норвезької мов. Автора Українсько-румунського розмовника, редактора збірників на лінгвістичні теми. Активно і віддано сприяє діяльності Клузької організації СУР, об'єднуючи студентів-українців Клужу до діяльності СУР.

◆ Збирача гуцульського фольклору, етнографа, автора книг на цю тему, дописувача до українських видань СУР, голову місцевої організації українського с. Ульма Сучавського повіту СУР п. Юрія ЧИГУ – 14 березня 1946 р. Уродженця Буковини, випускника Сігетської української педагогічної школи, де мав нагоду познайомитись і подружити з українцями цілої Румунії, які тут вчилися, ціле своє життя присвятивши вихованню неодної генерації дітей рідного села.

◆ Голову Тіміської організації СУР, банатського українця п. Юрія ГЛЕБУ – 15 березня 1954 р. За фінансуванням Союзу українців Румунії 2016 р. було поставлено бюст Т. Шевченку в м. Лугожі перед Українською Православною церквою ім. Св. Володимира! Вітаємо!

◆ Відомого українського марамороського поета, уродженця с. Копашиль Карашсеверінського повіту, учителя, автора багатьох збірок, члена Спілки письменників Румунії п. Юрія ПАВЛІША – 19 березня 1939 р. Випускник Сігетської української педагогічної школи. Був призначений у с. Русь-Поляна, Мараморощина, працювати учителем. Виховав неодну генерацію в душі любові до свого рідного, керуючи успішно навіть і Полянським хором. 2015 року нагороджений Премією Спілки Письменників Румунії за збірку поезій «Через поле, через яр йшла лисиця на базар».

◆ Лектора-доктора при українському відділенні Факультету Клузького Університету ім. Бабеша-Бойоя, члена СУР, члена Асоціації Славистів Румунії та Культурологічної асоціації «Румунія-Україна» п. Михаєлу ГЕРБІЛЬ (діво́че прізвище – Семенюк) – 25 березня 1977 р., уродженцю українського с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де закінчила початкову школу. Слідували Сігетський педагогічний лицей та Клузький Університет ім. Бабеша-Бойоя, секція російська-румунська. Активно працює на українській ниві та разом з чоловіком успішно об'єднує навколо СУР студентів клузьких факультетів. Вітаємо з гарною круглою датою – сповнення 40 років! Успіхів!

◆ Голову Верхньорівнянської місцевої організації СУР Мараморощини, професора математики, довгі роки диригента Верхньорівнянського хору, доброго і щирого українця п. Елека ОПРІШАНА – 29 березня 1943 р. Народився і виріс на Мараморощині, де і закінчив початкову школу; послідували – Українська Сігетська педагогічна школа та Баямарський інститут математики. Все своє життя працював на освітянській ниві, виховавши цілі покоління верхньорівнянських учнів. Батько двох дочок і вже став і щасливим дідусем. Вітаємо!

◆ Співзасновника СУР, відомого українського поета, прозаїка, працівника видавництва нацменшин (до 1989 р.) «Критеріон», члена Спілок письменників Румунії та України, удостоєного двох премій Спілки письменників Румунії, головного редактора дитячого журналу «Дзвоник» СУР, уродженця марамороського села Луг над Тисою п. Миколу КОРСЮКА – 30 березня 1950 р.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Три роки без Павла ШОВКАЛЮКА

Шановна Редакціє,

Звертаюся знову до вас, як до найвірнішого друга мого чоловіка. Бо знову місяць березень, і минає вже третій рік, відколи він відійшов. Та я не почувуюся зовсім самотньою: в мене є його книжка (можливо, тому ще й ненадрукована!), діти, друзі, книжки.

В останні його дні, коли ми знаходилися разом в лікарні, Павло мені так сказав: „Добре мені, бо ти зі мною!“. Недоказані думки. Я вже мусила сама догадуватись, що співчуває він мені, коли я, в такі моменти, буду сама. Тому я захотіла відповісти якось полегшально, то й сказала: „Зате мені залишається книжка“. Надіюся, що він зміг зрозуміти мою думку, ніби таким чином ми і потім останемося разом. Не відповів мені нічого тоді, але я знала, що він дуже бажав був би зізнати свої про конкретні враження про те, що було написано в книжці. На жаль, це нам не вдалося аж ніяк.

Доки працював над нею, не дозволяв, щоб я читала. Та коли закінчив, мені було доступно прочитати лише перші два розділи. Його визвав лікар до Бухаресту. Тоді ще була надія, що повернемося. А

коли вже її не стало, то Павло не раз просив синів, аби поїхав один з них до Онешт та й щоб перебрав рукопис на стік. Стан здоров'я все гіршав, нікому було їздити до Онешт!

Проте найменшому синові кінець-кінцем вдалося з допомогою високої техніки таки перенести його рукопис на свій комп'ютер, хоч в Онештах не було нікого вдома. Про такий „героїчний вчинок Еміля ще вдалося і Павлові дізнатися, і він був гордий сином. Та читати в лікарні на комп'ютері вже не змогли. (Був би у мене телефон, який тепер маю, то ще змогла би!.. Але хтозна, чи вистачило б сили тоді й на таке?!).

Тепер мені все припадає думка, що так воно і мало бути, як було. Щоб я могла читати Павлові думки ще і тоді, коли його не стане. І щоби ми так продовжували бути разом назавжди!

Читаючи, мені не раз приходилося знаходити й вірші, яких я ще ніколи не читала, як, наприклад, оцей, котрого я вам тепер висилаю. Там йде мова про так-зване наше „заручення“.

Можливо, що вони були складені таки навмисне тоді.

Мені кортить брати їх тепер як його своєрідний, позажиттєвий подарунок. Тому я й вибрала саме сьогоднішній день, щоб написати вам про це...

З щирим привітом,
Валерія ШОВКАЛЮК

„Ніщо ніде, ніхто ніколи“

В квітні 1960 року, ми заручилися, так несподівано, що було це сюрпризом не тільки для всіх знайомих та друзів, а навіть для нас обоїх. Заручення нам прибуло зовсім незвичайно, непланіфіковано, інкогніто обої. Зате відбулося романтично, хоч без свідків та запрошених, без музики й пиятики. Після п'ятьох літ і ще кілька місяців знайомства ми відважилися нарешті перейти границю між колегіальною дружбою та любов'ю. Весняний день, саме на Святого Юрія, закликав нас

до парку Чішміджіу, звідки вибрав аж другого дня рано, з букетом квіток у Валіних руках. Ця ніч, неповторима, з першими поцілунками, в нагріваючих обіймах, на партах із „стратегічної“ алеї, ще з-за днини вибраної, й перетворилася в наше заручення. Її дату (24.04.1960) викарбував, пізніше, ювелір на золотій обручці, котру я купив за гроші, вислані мамою, мовляв, для виплати якихось, попсованих мною в школі, апаратів з лабораторії електроніки:

„...Зірками, з пальців – мого й твого,
Два золоті маленькі кола,
Сіяють символом для того,
Що всюди ми, у всякий час,

Любитимем одне одного,
Що розлучить не зможе нас
Ніщо ніде, ніхто ніколи!“...

...Святий, побідоносний Юрій
Вночі вербину вимикав
Із борозен, на брамі й мури...
Та ми любились в пелюстках!

Й ніхто з нас навіть не помітив,
Як зникла ніч, як час пробіг...
...В квіткарки вранці перші квіти
Старався я купити тобі...

А недалеко й не кінчались
Крики плаксиві ворожок...
Два імена же поблищали
З ще некуплених обручок...

Душею ми її цинили
І обминали лавку рідко –
На ній колись і заручились
(Весна була обом за свідка!).

Питали там не раз твої мовчання:
„Звідкіль любов, звідкіль приніс ти?“ –
...Минуло все, але я знаю:
Хотів би знов на лавку ту я сісти!

Павло ШОВКАЛЮК

З КИМПОЛУНГУ ПОЧИНАЮТЬСЯ ШЕДЕВРИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ...

(Поч. на 12 стор.)

Саме в той час нас догнали возом з прекрасними чорногривими кіньми два хлопчачки, одягнені по-гуцульськи, з широкими ремнями, що саме повертались додому. Ми зупинили їх на фото. Це були учні восьмикласники Йонел з Суходолу та Дануц, двоюродник з Молдовіци, закоханий у коней та працю у лісі біля родичів під час канікул. Вони підвезли нас своїми кіньми, як писанками, ми сфотографувались і пішли по домах, задивляючись на Рунг, з якого ми зійшли та на сусідню йому гору Магуру, куди завтра підемо у гості, бо там, в підніжжі його, була хата Параски, героїні новели-шедевра „Некультурна“:

„«Магура» називалася тота гора, під котрою стояла її хата. І була обросла від стін до шпилью густо смереками. Велика сила її зелені, що чинила її похмуру, її стрімкість зберігала її від відвідин літніх гостей. Стояла в бідні дні, як і

в свято, сама, прислухувалася (...), задумувалася над своїм найближчим сусідом... «Рунг» було йому ім'я.

Ділився від неї вузькою долиною, котра зберігала потік. Був гарний велет, високий і широкий” (див. „В неділю рано зілля копала”, Київ, 1986, – „Некультурна”, с. 236)

На другий день ми підійшли недалеко Магури, щоб рзглянути красу долини між нею та Рунгом, Антеєм, що стереже Кимполунг від початку другого тисячоріччя його заснування, можливо, з XII-го століття, за припущенням історика Ніколае Йорги. Піднімаючись вузькими вуличками вже недалеко лісу, де були розкидані ще кілька хат, з одного подвір'я прислухалась якась жінка до нашої руської бесіди і закричала за нами, щоб ми зупинились, бо й вона українка родом з України та зветь її Штефанія Сенюк...

(Далі буде)

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Ч ◆

ПЕРШЕ БЕРЕЗНЯ – ПОЧАТОК ВЕСНИ

Весна рухається по планеті зі швидкістю приблизно 50 кілометрів на добу. Це визначили, спостерігаючи за суцвіттями деяких рослин, а діти навесні ростуть швидше, ніж в інші пори року.

Цікаво, що в Південній півкулі весна триває з вересня по листопад. Наприклад, весна в Австралії настає саме у вересні...

У Клузі відзначили Міжнародний день Рідної Мови

Спитаймо себе, що означає для нас рідне слово!

Згідно з біблійними текстами, колись всі ми говорили однією мовою, поки разом із падінням Вавилонської вежі не відбувся поділ на різні мови. На сьогоднішній день, згідно "The Telegraph", на нашій планеті налічується близько 6-ти тисяч мов, причому половина з них перебуває під прямою загрозою зникнення. Саме для збереження мовної та культурної різноманітності, у 1999-му році на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО 21 лютого було проголошено Міжнародний день Рідної Мови. Дату обрано на знак пам'яті про події 21 лютого 1952 року в Даці, столиці теперішньої Народної Республіки Бангладеш, де пакистанська поліція та військові вбили кількох студентів, які вийшли на протест проти урядової заборони на використання в країні своєї рідної мови.

Не оминуло увагою це свято ні відділ української мови та літератури Філологічного факультету Клузького Університету імені Бабеша-Бойоя. На заході, проведеному 25 лютого 2017-ого р., за постійною підтримкою Союзу Українців Румунії, усі присутні дізналися про історію виникнення свята, про мову як генетичний код нації, засіб пізнання та мислення, спілкування – як показник рівня освіченості людини і про деякі фактори, які спричиняють зникнення мов. Ця подія не тільки прославила милозвучну, солов'їну, а головне рідну мову, а й ще раз нагадала про важли-

вість спілкування українською мовою не тільки в стінах навчального закладу, а й у повсякденному житті.

Краса, велич та багатство української мови прозвучали через наукові доповіді, присвячені рідній мові, через декламування віршів видатних українських поетів та гумористичні моменти у виконанні студентами Лівіу Романюк, Серйожа-Іван Грінь і Сара Деак. Також прозвучали гімни Румунії і України та інші милозвучні пісні у виконанні музикального гуртка Клузької організації СУР.

А на закінчення, не забуваймо слова Олесь Гончара: «Доля нашої мови залежить і від того, як відгукнеться на рідне слово наша душа, як рідне слово бринітиме в цій душі, як воно житиме в ній». Спитаймо себе, що означає для нас рідне слово!

Зі святом Вас!

Студентка Беатриса ПОПОВИЧ,
Українське відділення Філологічного факультету
Клузького Університету імені Бабеша-Бойоя

Максим РИЛЬСЬКИЙ

* * *

*Вербова гілка зацвіла
У мене на столі,
Як символ сонця і тепла,
Ще схованих в імлі,*

*Як знак зеленої весни,
Котра ще вдалині,
Як знак, що щастя сад рясний
Даровано мені.*

*Вербова гілка на столі
У мене розцвіла...
Прилинуть серце, журавлі,
А в них на кожному крилі –
Дар сонця і тепла!*

Варвара ГРИНЬКО

ТРИ (лічилка)

*Приступаємо
До гри:
М'яч один,
А нас
Аж три.*

*Грав я сам,
І грали вдвох.
А тепер пограєм
Втрьох.*

*Раз, два, три –
Приступаємо до гри.*

◆ Е Т И М О Л О Г І Я Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Всесвітній день письменника

Всесвітній день письменника – 3 березня – відзначається за рішенням 48 конгресу Міжнародного ПЕН-клубу, що відбувся 12-18 січня 1986 року. ПЕН-клуб був заснований у 1921 році.

Назва організації – абревіатура, утворена першими літерами англійських слів *poets* – поети, *essayists* – нарисовці, *novelists* – романісти (слід відзначити, що абревіатура в даному випадку співпадає зі словом *pen* – ручка в перекладі з англійської).

Це міжнародне об'єднання письменників, яке, як зазначено в Хартії ПЕН-клубу, „виступає на захист принципів свободи інформації всередині кожної країни і між всіма країнами.

ПЕН-клуб виступає на захист свободи преси і проти необгрунтованого застосування цензури в мирний час.

Всесвітній день поезії

Найдавніші вірші, за твердженням істориків, були написані ще в 23 столітті до нашої ери. Вони були створені принцесою Ен-Хеду-ана (*En-hedu-ana*). Знахідка підтверджена артефактами. Принцеса – найбільш ранніх автор, відомий по імені, а також перша поетеса.

У 1999 році ЮНЕСКО було вирішено відзначати Всесвітній день поезії 21 березня.

Ми прилучаємось і вітаємо наших поетів українців Румунії, які є носіями української літератури і культури в Румунії.

Чесць Вам і Слава!

Етимологія назв країн світу

Т

Тайвань - "терасова затока" у Китаї. Рисові поля типові для тайванського пейзажу.

Таджикистан - від турецького *Tasi* - "мусульманин".

Танзанія - комбінація назв двох держав: Танганьїка і Занзібар.

Тайланд - від аборигенного Тай - "земля вільних". Раніше країна була відома як Siam. Стародавня назва Thai була дана народу їхніми сусідами бурмесами, і, ймовірно, походить від *Pali* - топонім "Suvannabhūma" - "земля золота"; корінь слова - "sama" означає різні відтінки кольору, частіше брунатний чи жовтий, але іноді зелений чи чорний.

Тимор - від малайського *Timug* - "схід". Офіційною мовою тетун Східний Тимор відомий як *Timor Lorosae*. У сусідній Індонезії назва відома як *Timor Timug*, що означає "східний схід".

Того - від поселення Togo, нині називається Togoville. То - "вода", go - "берег".

Тонга - від аборигенного "південь" чи "південний". З XIX століття територія була відома як "Острови Дружби", названа так капітаном Джеймсом Куком.

Тринідад і Тобаго - Тринідад (слово іспанського походження) отримав назву від трьох піків гори, що видніються на острові, і на честь християнської трійці; Тобаго - від назви тютюну, який курили аборигени.

Тувалу - від аборигенного "вісім островів" чи "вісім, що стоять поряд". Більш давня назва - *Niulakita* - була заборонена; це була назва першого атола, відкритого у 1949 році.

У

Уганда - від "Buganda" - "земля людей", етнонім домінуючої групи краю.

Угорщина - "люди десяти копій". Іншими словами - "союз десяти племен".

Україна - від слов'янського "територія кордону", етнонім ідентичний сербо-хорватському слову "krajina".

Ф

Філіппіни - "країни Короля Філіппа" (іспанський монарх XVI століття).

Ш

Шрі-Ланка - санскритською "Чудова Земля".

Швеція - "народ svea". Точне походження етноніму сумнівне, але, як відомо, походить від давньонорвезького "Svithjoth": "Svi" - невідоме значення, "thjoth" - німецькою - "люди". Слово "Svithjoth" спочатку використовувалося, щоб позначити різні області землі, що зображуються у норвезьких міфах і легендах, та області у Скандинавії і сучасній Росії. Також існує версія, що топонім застосовувався для назви областей взагалі невідомих, але розташованих поза землями на північ та захід, де були найбільш поширені готи. Похідне від слова "Svea-rike". Королівство "Svear" з'явилося після того, як скандинав Херулі був висланий з Готського королівства (Gautaland) у південну Скандинавію. Було природно, що Херулі, висланий за північну межу Готського королівства, міг взяти традиційне ім'я "Svea". Зрештою, шведи перемогли готів, і відтоді, як вважають сучасні вчені, настав початок існування "Швеції", як одної зі складових територій "Svealand".

Швейцарія - від кантону Schwyz, який, можливо, отримав назву від німецького "Schweitz", що означає "болото".

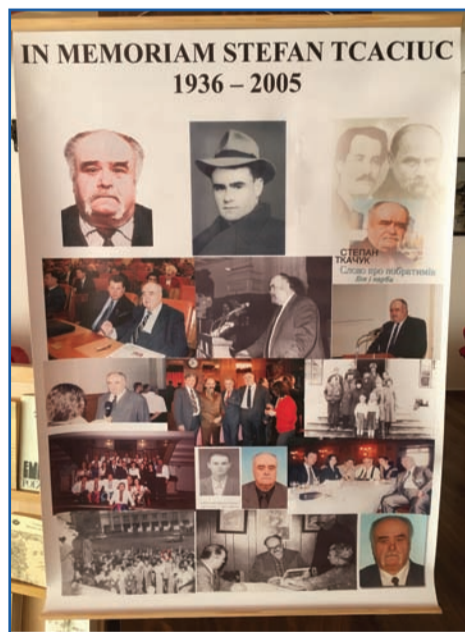
(Далі буде)

Рідна мова і поезія подали собі руку в Ясах

«Проходять дні і в польоті тижні минають...». Насправді, вчора був січень, ми святкували Різдво, Старий Новий рік і, ось, ми вже ближче до кінця лютого. Пройшла настільки дорога для нас дата, 15 січня, коли наша організація вже традиційно відзначає двох поетів, близьких нам: Міхая Емінеску і Степана Ткачука. Чому ми вирішили відзначати їх і чому в січні, я вже пояснював в одній із попередніх статей. На цей раз, з об'єктивних причин (Міжнародний фестиваль українських традицій, звичаїв та колядок, який відбувся в м. Сігету-Мармаціей, де ми були запрошені, з одного боку, та зимові іспити та заліки наших студентів, а потім і канікули) довелося відкладати захід, присвячений нашим ювілярам. На момент ми подумали, що він і не відбудеться в цьому році. Але, ось, з'явилася можливість... За пропозицією Комітету нашої організації, ми вирішили з'єднати дві події в одну (і це зараз модно і практично: „два в одному“). Тому ми організували та провели Симпозіум на тему "Міхай Емінеску і Степан Ткачук – in memoriam" і "Міжнародний день рідної мови" в атмосфері свята і розваги.

Серед почесних гостей нашого заходу були заступник голови повітової ради пан Кіріла Віктор, поет Мафтей Андрей, викладачі Національного коледжу мистецтв "Октав Банчіла», представники меншин, з якими співпрацює наша організація (пані Даря Танасука зі сторони вірмен, пані Крістіна Йоанідіс зі сторони греків та пан Іванов Йоакім, голова меншини липован), члени нашої організації та інші запрошені.

Захід відкрив голова Яської організації СУР. У своєму вступному слові я підкреслив контекст, у якому Яська організація підготувала та запропонувала прове-

дення разом цих двох заходів під знаком любові і поваги та глибокої шани до наших рідних мов і наших письменників. Зі сторони меншин, з якими наша організація співпрацює, з словом про історію та значимість "Міжнародного дня рідної мови" виступив пан Іванов Йоакім та пані Даря Танасука.

Центральна і найбільш очікувана частина нашого заходу була літературна, хореографічна, музична програма, підготовлена молоддю нашої громади з участю учнів та студентів вірменської та липованської громади. Програма була відкрита концертом українських тан-

ців, представлених танцювальною групою «Веселка» під керівництвом професора Родіки Фаліштяну. Послідував поетичний момент та звучали найкращі вірші вірменською, румунською, російською

та українською мовами з творчості поетів Міхая Емінеску, Степана Ткачука, Варужана Возганіана; читали студенти Кіструй Валентина, Мар'яна Шевченко, Олександра Закіна, Серджу Потлог, під акомпанементом акордеона і блок флота проф. Горовея Іллі та гітари проф. Василя Гавриша та учні Танасе Петра, Дмитро Пескару, Клаудія та Флорін Іванови, Аваданей Юліана під керівництвом викладача російської мови Зинаїди Громик,

вірменської та липованської меншини. Потім на «сцену» вийшли дует братів Лідії та Томіци Іванових, представники тієї ж липованської громади з російськими жартівливими піснями та випускник Яської консерваторії Александр Тарацану, який представив кілька пісень за віршами поета Міхая Емінеску. Кінець події був приємним сюрпризом для наших гостей: поет Мафтей Андрей для того, щоб підкреслити спеціальні валентності і невідкриту сторону кожної із мов, прочитав три вірші з кількох строф, які склалися з слів, що починали з тієї ж букви, а саме: С, В, Ї. Завершила нашу програму пані Захаров Отілія, викладачка Національного коледжу мистецтв ім. Октава Банчіли, яка заспівала кілька пісень на слова віршів Міхая Емінеску, а також про наше прекрасне місто Яси, розташоване на семи пагорбах, під акомпанементом своєї гітари. Вечір закінчився спільними піснями і хорошим настроєм.

Виставка, була продумана з метою краще пізнати письменників двох культур і наблизити до душ одвічну спадщину «непарного поета» Міхая Емінеску та Степана Ткачука, який у зверненні до своїх читачів сказав: «Все, що я встиг досі написати, підпорядковую Великому судді – читачеві і часу, які або піднімуть мене на престол, або спустять на землю, а моїм творам буде винесене те рішення, яке вони заслуговують, але мені невідоме. Шановні читачі, я дарую вам все, що я написав протягом усього життя, а вам вибрати тільки те, що буде йти до вашого серця. І все ж, думаю, що щось буде йти...».

Збереження багатомовності дає можливість зберегти не тільки унікальний погляд на нашу тисячолітню історію і культуру, але й виробити найбільш широкі підходи у сфері взаєморозуміння і людяності, які все ще продовжують зберігати в собі ряд проблем, вирішення яких видається складним завданням.

Зроблені кроки по збереженню і поширенню рідних мов на практиці показали, що це активно служить зміцненню солідарності і терпимості, розширенню взаєморозуміння і діалогу, що особливо цінно для нас і нашої власної сучасної культури і традицій.

Голова Яської організації СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redakției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15, Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.